Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

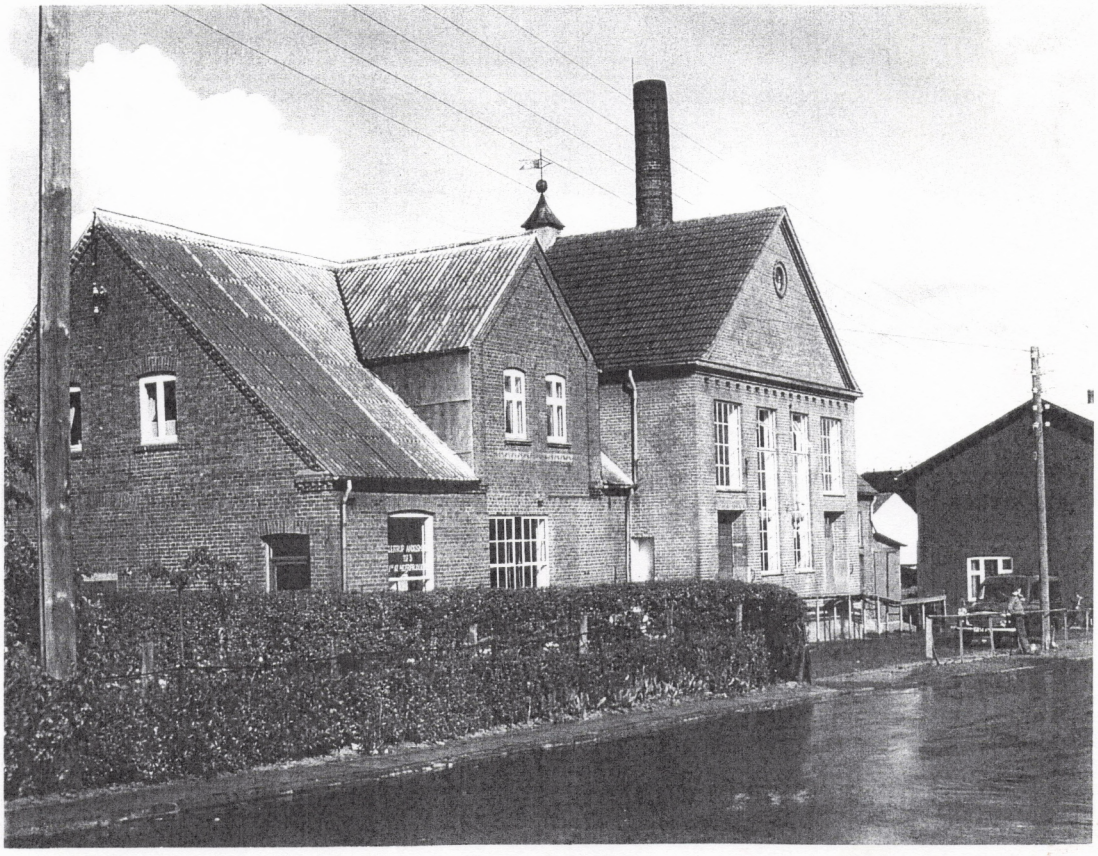
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Lokalhistorisk Forening for Klejtrup sogn

1998

Indholdsfortegnelse

- Indholdsfortegnelse Side 1
- Forord Årshæftet 1998 Side 2
- Klejtrup Mejeri oprettet 1898 Side 4
- Hvordan blev mejeribestyrer Holm ansat? Side 9
- Hvem var mælkekusken? Side 12
- Mejeribestyrerens børn Side 15
- En almindelig arbejdsdag på mejeriet Side 18
- Lærer Fogh Side 19
- Det kunne man læse i avisen Side 22
- Året der gik i Klejtrup sogn Side 24

Den gamle brugs måtte give plads for en kønnere bymidte i 1997

Ragna Kolind er skribent, hvor intet andet er anført.
Trykning: Britta Laursen, Viborg
Redaktør: Ragna Kolind, Klejtrup

ÅRSHÆFTET 1998

Så er det igen blevet tid for udsendelse af årshæftet fra Lokalhistorisk Forening for Klejtrup sogn. Årshæftet har denne gang fået et lidt andet udseende grundet redaktørskifte, men vi håber alligevel, det vil blive taget lige så godt imod, som de tidligere hæfter.
Udsendelsen af årshæftet er en god tradition, som vi gerne skulle holde i hævd, og som vi har opfattelsen af betyder noget for foreningens medlemmer.

Forsiden prydes i år af en af de markante bygninger i Klejtrup, som forlængst er forsvundet fra bybilledet, men som netop i år kunne have fejret 100 års jubilæum - nemlig Klejtrup Mejeri.
Men der er også andre "institutioner" i Klejtrup, som i år fylder 100 år. Det drejer sig om Søkroen og byens lægepraksis.
Vi har dog valgt at koncentrere os om den fødselar, som ikke er at finde mere – nemlig Klejtrup Mejeri. Derfor vil dette hæfte i høj grad bære præg af denne virksomhed - skildret i forskellige beretninger - fortalt af folk, som har haft deres tilknytning til Klejtrup Mejeri på den ene eller anden måde.

Som tidligere vil der også være udpluk af gamle avisartikler, som altid er interessante at læse, og som findes i rigt mål i Lokalhistorisk Forenings arkiv på Brattingsborgskolen i Klejtrup. Via et kæmpe stykke arbejde med afskrift af aviser fra arkiver/biblioteker har foreningens tidligere formand Villy Jensen gjort det muligt for os at få oplysninger, som ellers ikke har været muligt at opspore. Desuden har flere forskellige personer samlet avisartikler omhandlende Klejtrup sogn, og disse findes ordnet i mapper på arkivet.

Årshæftet indeholder i år desuden en artikel om lærer Fogh, som – netop i skrivende stund - døde for 50 år siden. Lærer Fogh er jo ganske kendt af de fleste af foreningens medlemmer, idet bl.a. han er skyld i, at I er i stand til at læse dette årshæfte. Mange af jer har sikkert utrolig mange minder om lærer Fogh fra jeres skoletid i Klejtrup.
Apropos dette har vi i foreningen planer om at få skrevet Klejtrup Skole's historie, og derfor vil jeg her opfordre alle jer, som har gået i skole i Klejtrup om at sende jeres beretning – lille eller stor – om jeres tid i skolen. Fortæl om lærerne, undervisningen, skolen's indretning, kammeraterne, sjove hændelser eller måske noget helt andet, som vedrører jeres tid på skolebænken. Alt har interesse. Og synes du, det er svært at skrive – så ring til undertegnede, og jeg vil komme med en båndoptager. HUSK – din beretning er en del af lokalhistorien, som sandsynligvis vil gå tabt for kommende generationer, hvis du ikke giver den videre f.eks. til os.

Hvert år bliver der givet værdifulde ting til Lokalhistorisk Forening, bl.a. billeder, papirer m.m. Det har uvurdelig betydning, at borgerne er opmærksomme på vigtigheden af, at disse ting bevares.
Derfor en stor tak til alle jer, som tænker på os, når I rydder op. Uden denne gavmildhed var der jo intet arkiv.
Tak skal også lyde til de personer, som velvilligt har forfattet stof til dette årshæfte, og en speciel tak til Britta Laursen, som igen har lavet det store trykkearbejde af hæftet .

Lokalhistorisk Forening er glade for al hjælp, hver en henvendelse, hvert et foto og gammelt stykke papir. Det er alt sammen med til bevare vor egn's historie. Og der er fortsat megen in-

teresse herfor. Således har foreningen nu 148 medlemmer.
Foreningen har fået tilgang af flg. nye medlemmer:

Svend Bohnsen, Klejtrup
Jensine Sommer, Klejtrup
Mary Pedersen, Klejtrup
Krista Bohnsen, Aalborg
Elly og Leif Lange, Klejtrup
Henny og Karl Erik Christensen, Skals
Else Bohnsen, Frederikshavn
Karin og John Jensen, Hærup
Jonna og Kresten Rasmussen, Hejring
Svend Aage Jensen, Klejtrup

Desværre har vi også måttet tage afsked med nogle medlemmer i det forgangne år. Flg. medlemmer er ikke mere i blandt os:

Jens Villumsen, Skals
Mariane Vestergaard, Klejtrup
Knud Sørensen, Klejtrup
Ingrid Møller, Klejtrup
Metha Elkjær, Hvilsom
Lene Vammen, Hærup

Æret være deres minde!

Sluttelig skal der gøres opmærksom på, at vores forening jo i år kan fejre 20 års jubilæum. Det sker i oktober måned, og bestyrelsen vil markere dette med et arrangement til efteråret. Så mere herom senere.

P.b.v.

Ragna Kolind, Klejtrup
redaktør

Klejtrup Mejeri oprettet 1898

Sidst i 1800-tallet kom Andelsbevægelsen rigtig i gang i vores land. Dette bevirkede bl.a., at der i Klejtrup blev oprettet et andelsmejeri. Formålet med dette mejeri er beskrevet i Mejriet's protokoller fra dengang:

"Foreningens Formaal er ved Sammenslutning at frembringe bedre Mejeriprodukter og derved opnaa højere Priser for samme".
Denne målsætning blev dog ændret i 1920, hvor formålsparagraffen blev udvidet med flg.:

"- at få det mest mulige ud af Medlemmernes Mælkeproduktion."

Mejeriets historie bærer præg af et stabilt foretagende, hvor der kun har været ganske få ledere igennem årene. Således har der kun været 3 mejeribestyrere i de 72 år mejeriet bestod – nemlig fra 1898 frem til januar 1971.
Mejeriets første bestyrer var Erik Nielsen. Han var her i Klejtrup i mejeriet's første 4 år. Derefter blev Christian Holm leder af mejeriet helt frem til 1940, hvor Christian Christensen overtog styret frem til mejeriet's lukning i 1971.

Mælken blev jo leveret til mejeriet med hestevogne, og derfor hørte der en hestestald til mejeriet. Vognene tilhørte de første mange år mejeriet, men i 1921 blev disse solgt til mælkeku-

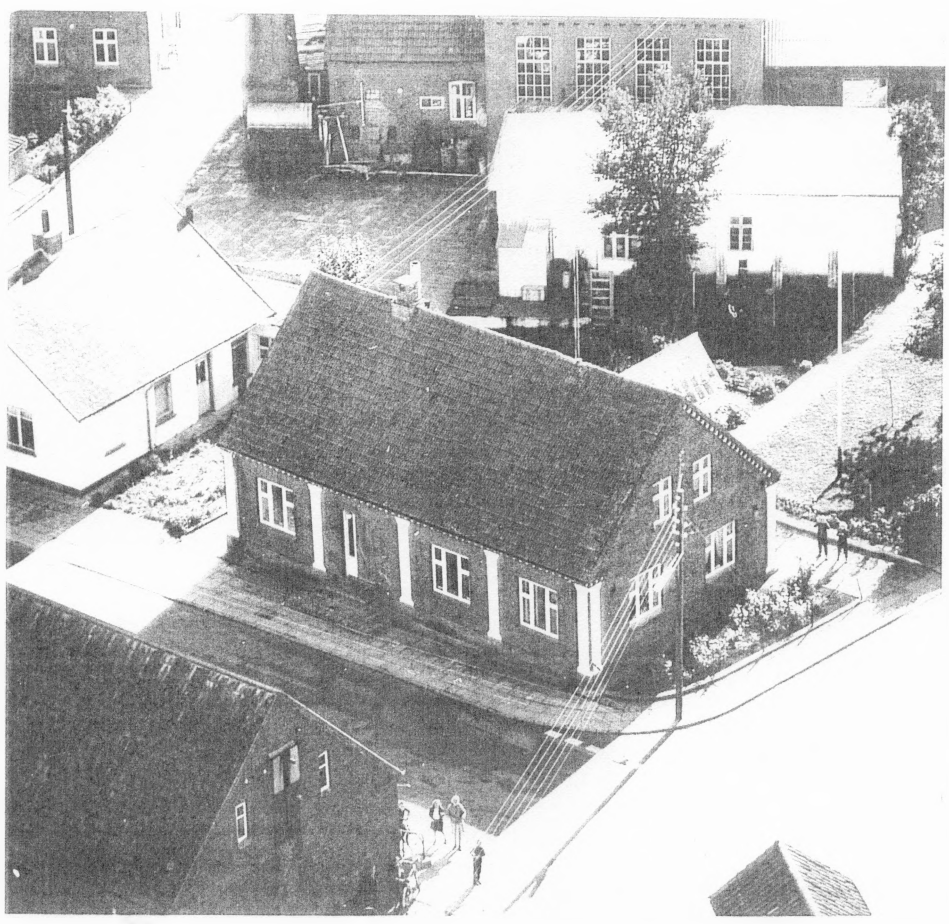
Den første mejeribestyrer var Erik Nielsen

skerne. Senere blev hestekøretøjerne skiftet ud med traktor og vogn, og i 1966 blev den første tankvogn indkøbt, og i 1967 var "mælkekusken" en saga blot, idet mejeriet gik over til tankvogne i hele distriktet.
Dette bevirkede bl.a., at mælken nu kunne transporteres nedkølet. Grundet dette fremsatte mejeriet samtidig et krav om, at mælken skulle være nedkølet til 15 grader ude hos landmanden – en kvalitetsforbedring, men også en ekstra investering for landmændene i form af mælketanke.

Mejeriets udvikling

Igennem de 72 år skete der en udvikling på mejeriet i takt med behovene. Fyringen under dampkedlen foregik i starten med kul, men i 1916 begyndte man at gå over til tørv. I 1933 forsøgte man med træfyring, og senere blev halvdelen af forbruget træ.
Der blev installeret centralvarme i mejeriets kontor i 1910, men først i 1946 kom der oliefyr.
Strøm til lys fik man allerede installeret i 1918, og i 1935 blev der lagt kraft ind.

Med til udviklingen hører også udskiftning af inventar osv. Maskinerne blev jævnligt skiftet ud med bedre og større, og derudover var der andre forbedringer – så som …

Mejeribestyrerboligen – købt 1947.
Den var tidligere fru Jørgensen's trikotageforretning

- køleanlæg, der blev indkøbt i 1921. For at dette kunne virke efter hensigten, skulle

kølerummet isoleres, og det blev gjort med lyng. (Til nedkøling brugtes ellers is, som blev opbevaret i "Ishuset", som var placeret på den grund, hvor Sparekassen i dag har sin filial. Grunden blev frasolgt mejeriet i 1955).

- ombygning af mejeriet af flere omgange – bl.a. i 1932 hvor der blev bygget et hus til mælk, fløde og eventuelt is.

- I 1941 begyndte man på en primitiv måde at koge kartofler i en vogn, men i 1946 fik mejeriet en rigtig kartoffelkoger.

- I 1947 købtes huset på nuværende adresse "Skårupvej 7" til mejeribestyrerbolig.

- Opførelse af hus i mejeriets have til førstemejeristen i 1960 (Det nuværende hus på Midtvej 1).

- I 1967 blev baghuset, hvor der bl.a. blev opbevaret ost m.v., revet ned, for at gøre plads til tankvognene.

Produktionen var i starten baseret på mælk og smør. Der var allerede dengang en stor eksport af smør til England. Salget foregik igennem smøreksportforeningen i Skive. Der blev også gjort forsøg på eksport til Amerika, hvilket dog slog fejl.

Klejtrup Mejeri har altid været dygtig til at lave smør. Således lå mejeriet for det meste i den bedste 3. del m.h.t. kvaliteten, og såvel mejeribestyrer Holm som Christensen fik mange medaljer gennem årene for smørkvaliteten.

Der blev lavet meget smør i Klejtrup, og det kan f.eks. nævnes at fra 1910 til 1920 blev der solgt smør fra Klejtrup Mejeri for 3 mill. kroner. Et temmelig stort beløb på daværende tidspunkt.

I 1919 ville mejeribestyrer Holm gerne i gang med ostefabrikation, men det var ikke let at få lov til. Spørgsmålet var oppe på flere generalforsamlinger, men det blev nedstemt. Man var åbenbart noget forsigtig – eller måske konservativ. Det blev aldrig til, at man lavede ost på Klejtrup Mejeri.

I 1934 begyndte man at lave syrnet fløde og senere samme år syrnet skummetmælk.

Mælkeleverancerne skiftede jo med tiderne. Landbrugskrisen først i 30-erne havde selvfølgelig sin virkning på mængden af leveret mælk, men også under krigen faldt leverancerne drastisk. Således var leverancerne faldet i 1942 med 50 % i forhold til det normale. Dette skyldtes især, at der ikke kunne fremskaffes kraftfoder til køerne.

Leverandørerne

For at blive leverandør til mejeriet skulle der sendes en ansøgning herom til bestyrelsen. Hvis ansøgningen om at blive andelshaver blev godkendt, blev der udfærdiget en kontrakt, som kunne lyde således:

"Jeg undertegnede gårdejer Martin Lausten, Hersom, indtræder som andelshaver i Klejtrup Andelsmejeri fra 1. januar 1914 og forpligter mig til enhver tid og i alle måder at underkaste

mig samme mejeriets love og vedtægter.
Mejeriet forpligter sig til at afhente den af mig leverede mælk ved den østre port uden for min gård, mod at den til min gård førende vej er i farbar stand."

Leverandørernes antal ændrede sig også gennem tiden. De første mange år var præget af en tilgang af leverandører, og i 1939 var der 248 leverandører. Dette skrumpede dog igen ind, og ved nedlæggelsen var leverandørantallet nede på 203.

Leverandørernes betaling for den leverede mælk foregik i starten med kontanter, men allerede i 1915 begyndte udbetalingerne på checks. Disse mælkepenge var i de første årtier af 1900-tallet ofte længe ventet – så længe at der ustandselig i protokollerne fra bestyrelsesmøderne står anført landmænd, som søger om forskud på betalingen. Dette skyldtes givet vis, at der var strenge tider for landbruget på den tid.
Også mælkekuskene søgte ofte om forskud på deres løn – ja, mejeriet fungerede endog som et slags pengeinstitut, idet landmænd og mælkekuske kunne ansøge om lån ved mejeriet. Og det blev ofte bevilliget dem.

Mejeribestyreren – eller som det hed i starten – mejeristen, skulle jo også have løn. I 1902 beløb det sig til 1809 kr., i 1940 ca. 4900 kr. og i 1967 ca. 35.900 kr. Ud over at have bolig til rådighed, blev mejeristen i de første mange år aflønnet efter antal produceret pund smør. Lønnen steg selvfølgelig gradvist, og da fagforeningerne kom ind i billedet, blev det jo efter de bestemmelser, der kom fra fagpolitisk side.
Men ud over kontant løn, kunne betalingen også tildels foregå i form af gratis naturalier eller køb af disse til favorable priser. Således blev det bl.a. besluttet i 1911, at Holm måtte tage sit forbrug af mælk - d.v.s. skummetmælk – til fedning af en gris for et beløb på kun 20 kr om året.

Ligesom mejeriet fungerede som et slags pengeinstitut, gjorde andelsbevægelsen sig også bemærket på det sociale område. Således gav mejeriet årligt bidrag til forskellige velgørende formål – til sanatorier, til Kræftens bekæmpelse, til børnehjælpeorganisationer osv. osv.
En lang stribe af foreninger har fået pengegaver af Klejtrup Mejeri.

Detailsalget fra mejeriet

Mejeriet havde et detailsalg af mælk og smør. Her er priseksempler fra 1914:

Sødmælk	12 øre/l
Fløde	7 øre/dl
Skummetmælk	3 øre/l
Kærnemælk	5 øre/l

Salget foregik inde fra mejeriet, men i 1914 var salget så stort, at man besluttede at oprette et Udsalg. Hvor det blev indrettet, er ikke lykkedes at spore, men i 1923 var salget steget yderligere , således at der blev lavet en butik til formålet.
Samtidig blev Betty Hansen ansat 2 timer daglig til at forestå pasningen af udsalget. Her kunne byens borgere gøre deres daglige indkøb af mælkeprodukter.
I starten blev mælken og fløden aftappet i medbragte skåle og fade, men i 1933 gik man over til flaskemælk. Dette blev meget populært.

I 1933 købte mejeriet en grund på hjørnet af nuværende Viborgvej/Søvej (hvor posthuset nu er beliggende). Der blev opført et ishus, hvorfra der solgtes mælk og is.

Mejeriet havde også et ishus i Hvornum i en årrække. Dette blev solgt i 1944 til en pris a' 80 kr.

I 1966 standsede man udleveringen af smør, mælk og fløde om søndagen fra såvel vogne, butik som fra selve mejeriet.

Mejeriets dødsdom

I 1970 besluttede generalforsamlingen, at mejeriets leverandører skulle indmeldes i Mejeriselskabet Danmark. Udviklingen i landet havde bevirket, at landmændene kunne få mere for deres varer ved at være med i en større sammenslutning. Det blev samtidig dødsstødet til Klejtrup Mejeri, som i sidste regnskabsår havde en leverance på 6.856.000 kg sødmælk.
Sidste regnskab gik til 21.1.1971, og den 6. maj 1971 – på mejeriet's sidste generalforsamling - kunne mejeriets sidste formand Carl Busk, Ll. Mølle "lukke og slukke."

Mejeriet blev revet ned – en epoke var slut.

Staben på Klejtrup mejeri. Fra ve.:
Claudie, Chr. Christensen, ?, Elis og Visti Jensen

Vil du vide mere om Klejtrup Mejeri, findes der på Lokalhistorisk Arkiv på Brattingsborgskolen et utroligt stort materiale i form af protokoller, regnskaber osv.

Hvordan blev mejeribestyrer Holm ansat?

Chr. Holm var mejeribestyrer i Klejtrup fra 1902 til 1940. Her gengives hans egen beretning om ansættelsesforløbet i Klejtrup, som han har skildret i sine erindringer:

"... omkring 1. august (1902 - Red.) så jeg i "Mælkeritidende", at bestyrerpladsen på Klejtrup mejeri var ledig til 1. oktober. Det var jo ikke så langt borte, og jeg tænkte, at det kunne være helt morsomt at prøve, hvorledes noget sådant foregik. Jeg sendte min ansøgning og øvrige papirer til formanden. Om jeg husker rigtig, var mælkemængden opgivet til 3,5 mill. pd., og lønnen ligeledes opgivet til 1½ øre pr. pd. produceret smør, og jeg havde derfor beregnet, at lønnen ville blive ca 1800,00 kr.
Kort tid efter satte jeg mig på min cykel og kom til Hobro sidst på eftermiddagen og fik logi for natten, for så at starte til Klejtrup næste morgen, hvortil der var 2 mil. Mine værtsfolk, et par ældre mennesker, var vældig interesseret i mit foretagende og gav mig anvisning på, hvor jeg skulle finde vejen til Klejtrup, men vejens beskaffenhed blev der ikke talt om.

Da jeg svingede fra Randers landevej, var vejen kun to brede sandede hjulspor, som det var næsten umuligt at cykle i. Men der var her som ved alle veje en selvdannet cyklesti inde på græsrabatten ved siden af vejgrøften, der sine steder kunne være ret dyb.
Egnen så så tør og næsten fattig ud. Dog, da jeg passerede banesporet ændrede det sig lidt. Jeg kunne til højre skimte herregården Trinnerup og til den anden side et skovparti. Da jeg havde passeret skoven og var kommen op på en bakke, tegnede der sig et helt panorama for mig, og jeg stod af min cykel for at nyde dette billede. Jeg stod her på toppen af Hvornum Bavnehøj, og dybt nede foran mig lå Klejtrup Sø, og bag ved den gamle kirke, der lyste klart i solen. Et lyngklædt bakkedrag dannede baggrund for det hele, men nogen egentlig by kunne jeg ikke se, kun antydning af nogle huse her og der. Mejeriets skorsten skimtede jeg kun utydeligt, da dens farver faldt sammen med den lyng- og kratbevoksede baggrund.
Til venstre for mig, hvor jeg stod, strakte Tjele skov sig vest på, og foran denne et bredt engdrag gennembrudt af en lysende åstribe. Dette var et billede, der tiltalte mig, selv om markerne så tørre og magre ud.
Nå, jeg startede så over mod skorstenen, jeg havde set, og fandt samtidig et næsten nyt, lyst og tiltalende mejeri. Jeg fandt bestyreren, Erik Nielsen, der skulle flytte til "Kronjyden" ved Randers, i mejeriet. Erik Nielsen modtog mig forekommende og elskværdig, men fortalte mig, at der var en favorit til pladsen, en bestyrer på et lille mejeri ude øst på. Ja, det var jo kun, hvad man kunne vente. Men jeg fik så alle bestyrelsens navne - 9 ialt - i den rækkefølge, jeg skulle besøge dem.

Men det var nu det værste, jeg hidtil havde været udsat for af cyklekørsel. Det var et stort distrikt, der strakte sig rundt med mejeriet som midtpunkt. Veje kunne det næsten ikke kaldes, så jeg måtte trække min cykel gennem sand og over bakker i den vestlige del af kredsen.
Formanden var den første, jeg skulle besøge. Jeg traf ham uden for gården, hvor han stod i samtale med sin svoger. Han var en ældre, gemytlig mand, der tog hele spørgsmålet fra den humoristiske side, og vor samtale førtes, som om vi havde kendt hinanden længe. Han fortalte mig om favoritten og oplyste under munterhed, at han havde tilbudt sig for 1600 kr., hvad han lo af, for som han tilføjede: "Han havde jo fået pladsen alligevel."
Jeg kunne så heraf forstå, at her havde jeg ingen chancer. Kunne jeg endda opnå at blive indstillet, måtte jeg være tilfreds, et ønske jeg udtalte ved afskeden med formanden, da det måske kunne gavne mig et andet sted. Dette var jo sagt i samme, spøgefulde tone, som vi hele tiden havde benyttet, men noget løfte herom fik jeg dog ikke.

Efter megen besvær fandt jeg den næste, en alvorlig, stilfærdig mand uden mange ord. Han så mit eksamensbevis, og vi vekslede nogle få ord. Der var jo heller ikke meget at tale om. Enhver havde jo taget sit standpunkt, som jeg nu kendte.

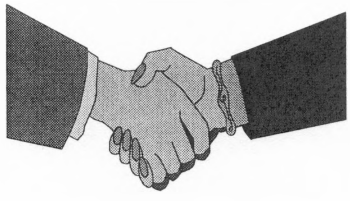

Mejeribestyrer Holm med sin hustru Betty og datteren Herdis

Jeg fortsatte så hele kredsen rundt for at hilse på hver enkelt, nu da jeg var kommet på farten alligevel. Den sidste, jeg besøgte, Gert Christensen, fik jeg dog en længere samtale med. Det var først på aftenen, jeg besøgte ham, og jeg blev og spiste til aften hos ham.

Gert Christensen var en stilfærdig og rolig mand og var stærkt interesseret i at tale om mejerispørgsmål, og han var den eneste, jeg fik lejlighed til at fortælle om, hvor jeg havde været, og hvad jeg kunne. Ved afskeden udtalte jeg også ønsket om indstilling, som han jo heller ikke kunne give noget løfte om. Så havde jeg prøvet at søge bestyrerplads, og jeg rejste hjem uden at have følt mig skuffet.
Otte dage efter fik jeg brev, at jeg var indstillet til pladsen som nr. 3, og hvor man bad mig møde på en nærmere angivet dag og klokkeslæt.
Jeg havde fået mit ønske opfyldt at blive indstillet, men nu ønskede jeg også at opnå et par stemmer. Det ville jo være så kedeligt at komme hjem og helt være forbigået. Jeg rejste den pågældende dag til Klejtrup for om muligt før mødet at træffe et par stykker af bestyrelsen.
Gert Christensen havde jo sidst modtaget mig velvilligt, og ham søgte jeg først til igen. Her spiste jeg til middag, og vi fortsatte samtalen fra sidst, og jeg havde ved afskeden det indtryk, at jeg ville få hans stemme. Jeg søgte så derfra hen til præstegårdsforpagteren, men han var kølig og afvisende, så der sagde jeg hurtig farvel. Nu var der kun Carl Jensen derovre ved søen, jeg kunne få talt med, og jeg kørte derover. Da jeg kom ind, sad han ved bordet og nød en kaffepunch sammen med sin svigerfar, der var landpost. Jeg blev også budt en kaffepunch, men sagde: "Nej Tak." Jeg fik så en kop kaffe med en kage til. Landposten forsvandt så, og jeg lagde et godt ord ind for mig hos Carl Jensen, og vi fulgtes ad op til mejeriet. Jeg havde også håb om at få hans stemme og var nu tilfreds med dette.
Vi var så alle samlet på mejeriets kontor. Formanden meddelte at laveste bud var 1600 kr. og af naturalier måtte bestyreren tage 2 pægl fløde daglig og skummet- og kærnemælk efter behov, og tilføjede, at der ikke måtte holdes gris ved mejeriet og spurgte så, om ansøgerne var indforstået hermed, hvad vi alle 3 erkendte. Vi blev bedt om at gå ud, mens afstemningen foregik. Da den var overstået, blev vi kaldt ind for at overvære optællingen af stemmerne. Der var kun mødt otte af bestyrelsen, da skovfogeden havde meldt forfald. Stemmesedlerne var anbragt i en hat, og formanden tog den første, der lød på Christiansen, den næste på Holm, og således gik det skiftevis, til vi to stod med hver tre stemmer. Så kom der en seddel, hvorpå der stod Clausen. Nu var der kun en tilbage, der skulle afgøre valget. Den lød også på Holm, og jeg var valgt. Jeg ved ikke, hvem der fik det største chok, Christiansen eller jeg, thi ingen af os havde ventet det resultat. Christiansen blev vred, hvad han også havde grund til og forlod hurtigt kontoret. Der blev så et øjebliks trykkende stilhed. Så var der en af bestyrelsen, der i en alvorlig bebrejdende tone sagde: "Dette her kan vi næppe være bekendt. Vi havde jo lovet Christiansen pladsen." Der var ingen, der svarede noget hertil. Valget var jo foretaget på den forud vedtagen måde.

Eksemplet viser, hvad der den gang kunne ske. Jeg er sikker på, at der ikke var nogen af bestyrelsen, vel heller ikke formanden, der anede noget om, hvad der stod i mine papirer eller de øvrige ca. 70 ansøgninger til pladsen. Man havde straks samlet sig om Christiansens person, og på den måde følt det unyttigt at gennempløje de mange ansøgeres papirer. Og når det blev mig, der kom med ved indstillingen, var det vel kun fordi, jeg havde foreslået det til formanden og ikke havde så langt at rejse."

Hvem var mælkekusken?

I forbindelse med at Klejtrup Mejeri i år kunne have haft 100 års jubilæum, finder jeg det aktuelt at beskrive, hvordan mælkekuskene´s dagligdag formede sig. Hvem var disse mælkekuske - som de fleste af os husker det, der var et dagligt "indslag" på vore sogneveje og i vores bybillede.

At være husmand i de første årtier af 1900-tallet var ingen dans på roser rent økonomisk, og det var meget almindeligt, at nogle af disse husmænd ernærede sig ved siden af med netop mælkekørsel til Klejtrup Mejeri. Hvert år indgav interesserede tilbud om mælkekørsel til Klejtrup Mejeri´s bestyrelse, hvorefter de "heldige" fik en bestemt mælketur for det næste år.

Een af disse mælkekuske var Jens Marinus Nielsen - i daglig tale kaldet Jens Teglbrænder - fra Hejring. Han boede på den nuværende adresse "Østergårdvej 5", som nu ejes af hans barnebarn Palle Nielsen.

Jens Teglbrænder blev født i Hvornum i 1899, men flyttede med sine forældre til Hejring, hvor Jens lærte landbrug. Han overtog sit barndomshjem på tvangsauktion i 1923 efter sin søster og svoger. Ejendommen var da på 14 tdr.land, men Jens købte snart mere hedejord til, så der ialt blev godt 20 tdr.land.

Samme år blev Jens gift med Ingeborg Christoffersen fra Fastrup, og parret kunne flytte ind i et nyt hus, da ejendommen var brændt i ca 1921. Der var derimod ingen dyr og ingen avl på ejendommen - ej heller maskiner, så parret startede helt fra bunden. Derfor måtte Jens have arbejde ved siden af, og samme år fik han en mælketur til Klejtrup Mejeri. Det krævede et køretøj, og derfor købte Jens 2 heste. Foderet til hestene skulle også købes.
Og så måtte parret i gang med at skabe sig en fremtid. De startede med at opdyrke jorden. Det nye hedeareal skulle brækkes op, og der skulle spredes mergel ud. Nede i dalen var der store mergeldynger. Der var gamle mergelbaner som tydede på, at der havde været hentet mergel dernede.
Ingeborg har fortalt, at det var et hårdt arbejde at sprede mergel ud på markerne. Transporten foregik i starten med hestekræfter, men det skulle jo også spredes ud, og Ingeborg fortalte, at det at sprede møg var ingenting at regne i forhold til at sprede mergel. Mergel var et meget, meget tungt materiale.
Senere kom der maskinkraft fra Hedeselskabet på arbejdet. Parret´s arbejde med heden gjorde, at de fik Hedeselskabets diplom, og på Kongenshus står der også en sten med deres navne, som bevis på deres indsats for opdyrkningen af den jyske hede.

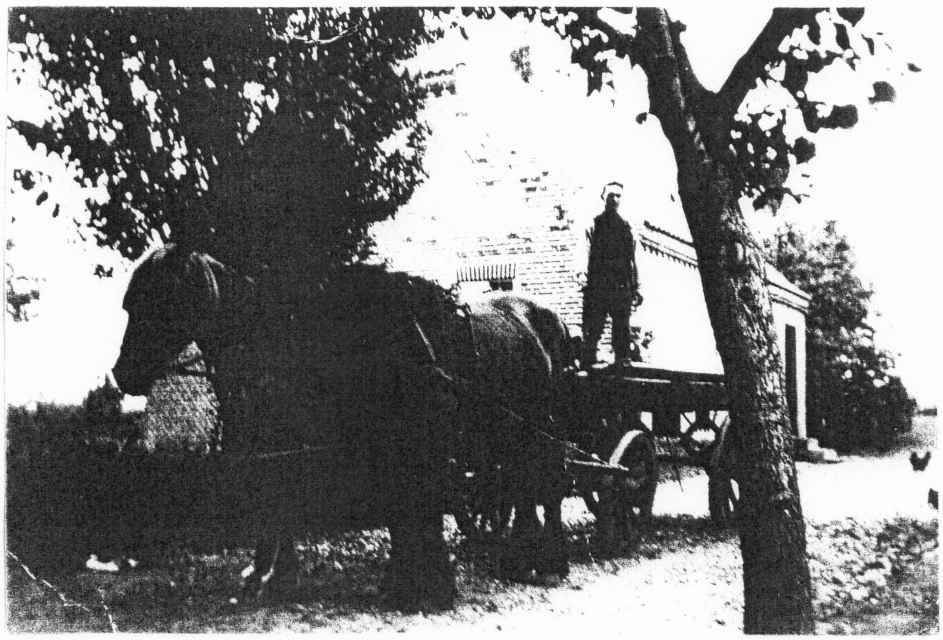
Efterhånden fik de også dyr på ejendommen. Og her var det som alle andre steder, hvor manden kørte mælk - hustruen måtte passe bedriften derhjemme - i hvert fald om formiddagen. Det var derfor Ingeborg, der malkede med hånden både morgen og aften, og hun passede også dyrene.

Efterhånden begyndte der så at komme småfolk i huset. Jens havde jo kun eftermiddagen derhjemme til at passe jorden, så når der f.eks. skulle køres møg ud, foregik det om eftermiddagen. Jens kørte det ud på marken, hvor det blev læsset af. Næste formiddag kunne Ingeborg så sprede det på marken.

Vand var der ikke noget af på ejendommen. Nej, det måtte Ingeborg hente i en brønd nede i

dalen. Det blev hentet op af brønden med spand og reb og båret hele vejen op af bakken. Det må have være enormt hårdt, når man ser, hvordan terrænnet ser ud derude på ejendommen.
Men under 2. Verdenskrig fik de en vindmølle til at trække vand op med. Det var en stor lettelse.

Jens Teglbrænder kørte mælk til Klejtrup Mejeri i 25 år. Om sommeren startede turen kl. 6 om morgenen - om vinteren kl. 7.
Jens var meget præcis - det fortælles, at man kunne stille uret efter ham. Derfor blev han også noget sur, hvis mælken ikke var færdig til afhentning, når han kom, for så blev han jo forsinket.
Han var en meget samvittighedsfuld og præcis mand. Hans to røde heste, som trak mælkevognen, var da også meget velplejede og flotte - noget han satte stor pris på. Tingene skulle være i orden.

Jens med sine to heste

En mælketur dengang var andet end at hente mælk rundt ved landmændene. Der var også andet, der samtidig kunne transporteres - syntes folk. Man brugte mælkekusken som bybud, da han var den konstante, daglige forbindelse med Klejtrup. Således havde Jens brugsvarer med fra Brugsen i Klejtrup, og Ingeborg fortæller, at der var nogen, der endda kunne finde på at sende en sæk korn med, som skulle males ved mølleren og tages med tilbage igen. Det syntes hun ikke så godt om, for jo senere kom Jens hjem, men Jens sagde ikke noget til det.

Det skete ikke så sjældent, at mælkekøretøjer kørte løbsk , og det skete også for Jens Teglbrænder.
En dag blev hestene nervøse oppe ved Johannes Rask på "Stenhøjgaard" i Hejring. Jens sprang op på vognen, men nåede ikke at gribe tøjlerne og faldt af.
Hestene stak af med mælkevognen, men blev stoppet på vejen ned til Klejtrup, hvor de løb på hver sin side af en telefonpæl. Det stoppede køreturen, men da var vognen også tømt for mælkespande og helt ødelagt. Og mælken - ja den lå spredt overalt på vejen fra Hejring og ind

mod Klejtrup.

Jens og Ingeborg var meget flittige og dygtige folk. De fik da også andre diplomer af Klejtrup Husmandsforening bl.a. for mark- og havebrug, og børnene blev jo også større og kunne begynde at hjælpe til.

Som børnene voksede op, blev der tid til at beskæftige sig med andre ting end bare at passe landbruget og mælketuren. Jens kom med i det lokale foreningsliv, bl.a. var han medlem af menighedsrådet, sognerådet (for socialdemokratiet), mejeriets bestyrelse og husmandsforeningen. I sidstnævnte var han næstformand nogle år. Senere blev han formand i foreningen, og en overgang var han også dommer for foreningen.

Ingeborg og Jens skiftedes også hvert andet år til at tage på et 2-3 dages kursus på St. Restrup Husmandsskole, hvor de lærte om husdyr, markbrug, plante- og frugtavl, husholdning og havebrug. Ja, de var meget aktive folk. De var udadvendte og ønskede hele tiden at forny deres viden.

Med tiden fik Jens og Ingeborg moderniseret og udvidet ejendommen. De fik bygget ny lade, ombygget kostalden og bygget maskin- og hønsehus m.m. Alt sammen skabt på flid og dygtighed - og med en kærkommen ekstraindtægt som mælkekusk.

Undertegnede erkender herved, at jeg til

Klejtrup Mejeri

for et Aar fra 1. November 19..... til 31. Oktober 19....., begge Dage incl., i Henhold til Mejeriets Kondition, har modtaget Kørsel af

_____ *Mælkerute for en Pris af ..... Øre pr. 100 Pd.*

....., *den ..... 19.....*

.....

Undertegnede kautionerer herved for Kørslen af ovennævnte Mælkerute i det anførte Tidsrum.

....., *den ..... 19.....*

.....

Mejeribestyrerens børn

- erindringsbillede fra en barndom på Klejtrup Andelsmejeri

Når jeg sidder her ved min højteknologiske datamaskine, som gennem sin internet-forbindelse kan sætte mig i kontakt med den fjerneste afkrog af verden, er det en lidt underlig følelse at lade tankerne glide tilbage til andelsmejeriet i Klejtrup, og til en barndom, som på én måde synes så nærværende, og på andre måder opleves som et uvirkeligt skuespil, hvor personerne både fremtræder som en væsentlig del af mig selv og som fjerne aktører i en forhistorisk miljøskildring.

Jeg er f.eks. Waller-Poul for mig, med sin gule hest og sin vogn med stive hjul, pisken i hånden, en uges skægstubbe, kasket og gummistøvler, småsnakkende med sig selv, mens han kører træ fra Lindum Skov til fyret på mejeriet. I efterkrigsårene fyrede man med træ – og måske også kul?

- Og det var et krævende arbejde at holde fyret gående, så mejeriet fik den nødvendige energi. Jeg husker flere anledninger, hvor min far måtte slide om eftermiddagen og aftenen med fyringsproblemer. Men Waller-Poul gik i fast rutefart og sikrede leverancen af godt fyringstræ. Det var en revolution, da mejeriet i 50-erne fik oliefyr, og en stor lettelse for min far – men Waller-Poul mistede en god fast arbejdsgiver; måske var han allerede da så gammel, at han ikke havde kræfter til at fortsætte dette hårde transportarbejde.

Hvis jeg skal prøve at udskille nogle vigtige perspektiver fra det store album af erindringsbilleder, som dukker op, er der to, som synes at markere sig:

1) det betydningsfulde for vi børn at vokse op som en del af et familieforetagende i et overskueligt og trygt landsbysamfund som Klejtrup.
2) 2) den enorme tekniske- og dermed samfundsmæssige og sociale udvikling – som fandt sted på mejeriet og i klejtrup fra 1945 til 1970.

10 mennesker til middag hver dag.

Som mange andre husholdninger på landet i efterkrigstiden var der mange mennesker omkring bordet ved spisetider. Jeg husker ikke så meget fra den tid, da vi boede i enden af selve mejeribygningen, men efter at vi flyttede til huset på hjørnet over for bageren og Brugsen – jeg tror det var i 1947 – står måltiderne ganske klart for mig som centrale punkter i herdagen. Der var tre-fire mejerister, som boede på mejeriet, og som spiste hos os. De blev på mange måder en del af familien, og for vi børn blev de en ekstra kilde til underholdning og spænding. Mor havde i den periode en ung pige i huset, og med fire børn, tre mejerister og pige var vi mindst 10 til bords ved de fleste måltider. I tillæg kom de dage, hvor der var håndværkere på mejeriet – montørere, murere, malere osv. – da var der liv rundt om middagsbordet.

Det var et spændende miljø for vi børn – og vi blev en naturlig og vigtig del af det med pligter og rettigheder – mest pligter, syntes vi den gang. Vi fik tidlig vore ansvarsområder og små arbejdspligter både i forbindelse med mejeriet og hjemme i og omkring huset. Men det vigtigste var måske, at vi voksede op med den klare indstilling, at alle måtte yde sit for at nyde fællesskabet.

For vi børn betød det også, at der var en naturlig pligt til at opføre sig ordentligt. Vi lavede sikkert en del rævestreger, men vi vidste samtidig, at det ville blive opdaget, og at informatio-

nen meget hurtigt nåede vore forældre. Vi havde på en måde et opdragende sikkerhedsnet rundt om os på alle tider af døgnet – et net af mennesker som brød sig om os i ordets bedste betydning. Et utroligt privilegium når vi ser på de forhold, som mange børn vokser op under i dag.

Mejeribestyrer Chr. Christensen

Mejeriet med alle maskinerne, rørene, dampen, larmen, menneskene, hestene, det travle liv om morgenen og formiddagen, blev en vigtig og spændende del af vores hverdag. I skoleferier og fritid hjalp vi med at gøre små enkle opgaver som at vaske mælkeflasker, bære ting fra et sted til et andet, hjælpe med at ekspedere bestillinger fra leverandørene osv. Lillejuledags formiddag var vel årets travleste tid – da vi børn blev store nok, hjalp vi med ekspeditionerne fra tidlig morgen, og det blev på en måde en hæsblæsende, men hyggelig start på julen.

Produktionen af flødeis om sommeren var selvfølgelig interessant for os. Jeg husker Valdemar og Gerda specielt godt. Valdemar var på forskellige områder en hjælpende hånd på mejeriet, også i isproduktionen, og hans datter Gerda var meget dygtig til at pakke ispindene ind i papir. Vi fik en gang imellem lov til at hjælpe til, men jeg tror, hun syntes, det var vanskelig at få arbejdet fra hånden, når hun hele tiden skulle holde øje med, om vi spiste isen i stedet for at pakke den. Valdemar havde en isbod nede ved hotellet. På lørdage og søndage i sommertiden satte han køleis og det, han skulle bruge, på en trækvogn med gummihjul og kørte det ned til "ishuset", som blev en samlingsplads for børn og unge. Jeg husker med fryd, hvordan vi børn fik lov til at køre med på trækvognen og hjælpe til med at bære is, hente køleis osv.

Mælkekuskene repræsenterede noget spændende for vi børn, de kom fra verden "udenfor". På den ene side skulle vi ikke forstyrre dem og gå i vejen for dem, på den anden side var hestene og køreturene på landet forlokkende muligheder for os. Om vinteren når der var sne (og det synes jeg jo i min erindring, at der var hver vinter), bandt vi vore slæder bag efter de heste-

trukne kaner, ofte i lange rækker efter hinanden, og kørte langt ud fra Klejtrup, til Hærup og Fristrup, og vi trak med glæde slæden flere kilometer hjem igen efter sådan et eventyr.

Fra hestevogn til tankbil.
Vi børn levede hlet naturlig med i udviklingen på mejeriet. Vi var med ved aftenkaffen efter bestyrelsesmøderne – ja, jeg husker da også, at jeg enkelte gange har fået lov til at være med på selve møderne – vi var med på den årlige generalforsamling på hotellet. Vi hørte derfor på mange af diskussionerne om mejeridriften – vi forstod selvfølgelig ikke alt det, som blev drøftet, men noget har vi nok opfattet. Jeg husker f.eks., at der på et tidspunkt var en dabat om, hvorvidt stemmeretten på generalforsamlingen skulle gøres afhængig af antal køer. Der var åbenbart nogle interessemodsætninger mellem de store gårde med mange køer og de mindre husmænd med få køer. Et demokratisk princip i andelsbevægelsen havde jo hele tiden været, at hver mand har sin stemme uden hensyn til, hvor stor gård han ejer.

Vi børn voksede op med andelsbevægelsen som en naturlig del af vores hverdag. Det har uden tvivl sat sine spor i os – jeg tror ikke, det er en tilfældighed, at jeg i dag er folkehøjskolelærer. De demokratiske og samarbejdsmæssige principper, som andelsbevægelsen dengang byggede på, var helt fundamentale for den enorme tekniske, økonomiske og samfundsmæssige udvikling, som fandt sted på landet i efterkrigsårene.

Vi har oplevet, hvordan udviklingen gik fra hestetrukket nælketransport via traktor og lastbil til tankbil i løbet af bare 25 år. Fra en gammel smørkærne af træ, hvor smørret blev behandlet med håndkraft, smørdritlerne blev produceret på mejeriet og smørret pakket ind med hænderne, til en smørkærne af rustfrit stål med helautomatisk smørpakkemaskine og direkte eksport til engelske butikker. Fra træfyring og dampmaskinedrift til helautomatisk oliefyr og elektromotordrift.

Alt dette i en demokratisk bevægelse, hvor hvert nye udviklingstrin blev drøftet og besluttet af andelshaverne selv. At udviklingen i sidste ende førte til, at andelsmejeriet selv blev nedlagt, er vel historiens ironi?

At vokse op bogstavelig talt midt i Klejtrup og midt i et af centrene for livet i landsbyen var et privilegium. Mejeriet var i efterkrigstiden udgangspunktet for et pulserende liv nogle få formiddagstimer hver dag. Mælkekuskene kom ind fra landet med bestillinger til butikker og mejeri, de fleste var en tur i Brugsen for at tage bestillinger med på vejen til mælkeleverandørene, de forrettede ærinder for gårdene på ruden og fungerede som nyhedsspredere på alle områder. I tankbilernes tid – og i privatbilismens tid – har dette billede ændret sig totalt.

I de få formiddagstimer hver dag snakkede folk meget sammen. Jeg håber, at Klejtrup-indbyggerne i dag har fundet nye veje til at bevare de samtalemuligheder, som dengang fandtes.

Frede Dyrby Christensen
med god hjælp af storebror Søren Erik
og lillesøster Birgit.

Forfatteren er søn af det sidste mejeribestyrerpar på Klejtrup Andelsmejeri, Signe og Chr. Christensen. De havde 4 børn: Lissi (1936), Søren Erik (1938), Frede (1942) og Birgit (1949).

En almindelig arbejdsdag på Klejtrup Andelsmejeri

først i 1960-erne.

Af fhv. førstemejerist Søren O. Sørensen, Klejtrup

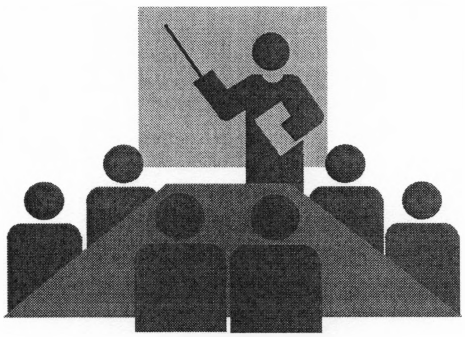
Arbejdsdagen begyndte kl. 5.00 om sommeren og kl. 6.00 om vinteren. Det var på grund af den dengang varierende mælkemængde sommer og vinter.
Det første, vi gjorde, når vi kom i mejeriet om morgenen, var at starte oliefyret på dampkedlen, så vi kunne få damp til maskinerne.
Smørmejeristen gik i gang med at suge fløden over i smørkærnen. Det foregik på den måde, at der blev sat vacuum på kærnen; når fløden var kommet i kærnen, startede vi denne, og der gik ca. 25 - 30 minutter inden det skiltes ad til kærnemælk og smør.
I mellemtiden skulle flødetanken vaskes, dampes og gøres klar til denne dags fløde.
Når fløden var kærnet til smør, skulle kærnemælken lukkes fra smørret, som var nøddestore klumper. En si blev sat under hanen på kærnen, og kærnemælken lukket ud. Man sagde, at når der var smørklumper i kærnemælken, var det en god kærnemælk, men det var nok, fordi vi lukkede for meget op for hanen.
Efter aftapningen af kærnemælken skulle smørret ældes sammen. Derefter skulle det skylles i vand, tilsættes salt og ældes sammen. Dette tog ca. 1½ - 2 timer, og vandprocenten skulle indstilles til 16%.
Medens det skete, samlede vi pakkemaskinen og var klar til at pakke smørret, når det var færdigt.
Smørret blev pakket til eksport til England. Vi havde også de gamle smørdritler, som blev eksporteret til England.
Smørdritlerne blev lavet af Johannes "mælkemand", som fik et beløb pr. lavet drittel. Vi var færdig ved 12-tiden i smørkammeret.

I skummesalen blev maskinerne gjort klar til at modtage mælken, når mælkekuskene kom. Kl. 7.00 kom den første. Det foregik jo med mælkejunger i de første år, jeg var på mejeriet.
Når mælkekuskene læssede spandene på transportbåndet, kørte spandene ind til vægten. Der stod en mejerist og vejede mælken og tog prøver til reduktase og fedtbestemmelse; der var jo 1.-2.-3. og 4. klasse, hvor 3. og 4. klasse gav fradrag for mælken leveret i den indeværende uge.
Spandene kørte så til udvejning, hvor Niels Jørgensen fra Hærup vejede returmælk ud. Landmændene skulle have 90% retur; det var skummetmælk, syrnet mælk og kærnemælk.
Mejeribestyrer Christensen kom kl. 7.00. Så satte han mælk igennem maskinerne - mælk til konsum og skummetmælk til leverandørerne.
Mejeribestyreren ekspederede også de sedler, leverandørerne sendte til mejeriet. Han pakkede smørret ind i avispapir - der gik ikke noget til spilde.
Fløden blev så ledt over i flødetanken, og skummetmælken til syrningstankene. Når vi var færdige, skulle der syrnes til næste dag. Vi brugte kærnemælk til at syrne skummetmælk med, og modersyre til fløden.
Vi havde også et udsalg, hvor Rosa var ansat. Der kunne folk komme og købe mælk - sød, skummet og kærne samt tykmælk og smør - alt sammen i løst mål.

Vi havde også en mælkemand - Johannes, som havde en tur til Hvornum og ligeså i Klejtrup. Vi lavede en del flaskemælk. Det var sødmælk på glasflasker, skummet- og kærnemælk var løse produkter, altså havde mælkemanden spande med, hvor der var en aftapningshane forne-

den i spanden. Så havde han 1/1 - 1/2 og 1/4 lt.mål med. Folk skulle selv komme med kander og krukker til mælken.
I skummesalen blev maskinerne rengjorte, centrifugen skilt ad og rengjort og samlet til næste dag, og til sidst blev gulv og fliser rengjort. Så var vi færdige ved middagstid.
Der blev een gang hver 14. dag taget gerberprøver (=fedtbestemmelse), og hver uge blev der taget reduktaseprøver.
Når vi var færdige til middag, skulle vi jo have lavet leverandørregnskabet. Det var vi fælles om.
På Klejtrup Andelsmejeri var vi en førstemejerist, 2 mejeriarbejdere og en mejerielev samt mejeribestyreren.

Det var i store træk en hverdag, som arbejdet foregik på Klejtrup Mejeri omkring 1960-erne. Mejeriet blev nedlagt i 1970.

Lærer Fogh

Jørgen Peter Weis Fogh blev født i Seldrup ved Beder d. 15. februar 1887. Han var søn af lærer August Mikkelsen Fogh og Elisabeth, født Weis.
J.P.W.Fogh dimitteredes fra Vordingborg Seminarium i 1912 og tog senere kursus i sløjd og gymnastik.

I 1914 blev han andenlærer ved Pandrup Skole, og d. 1. februar 1917 blev han enelærer i Klejtrup. Allerede i maj 1917 blev han førstelærer på vores skole, og senere samme år – nemlig d. 18.8. - blev han gift med Sigrid Olsen.
Fru Fogh var som bekendt også lærer, og hun kom til Klejtrup i 1918.

Lærer Fogh blev jo også – som det var almindeligt at førstelæreren var på landet – kirkesanger. Som sådan fungerede han fra 1923 ved Klejtrup Kirke.

Når vi skal nævne Lærer Fogh, bliver vi også nødt til at nævne hans hustru fru Fogh, da de i skolen udgjorde et makkerpar – var en helhed, som skabte trygge kår for sognets skolebørn. Men ikke blot børnene tog de sig af i lokalsamfundet. De brændte for at give – ikke blot børnene – men også de unge lærdom, og de lagde et stort stykke frivilligt arbejde heri. Dette fremgår bl.a. af deres kamp for at få ungdomsskolen op at stå i Klejtrup. Flg. havde Fogh i avisen i 1918, hvor diskussionerne om, hvorvidt Klejtrup skulle have en ungdomsskole for dem, som havde forladt folkeskolen:

"

Ungdomsskolesagen.

Nu er vinteren snart inde, og med den kommer ungdomsskolernes tid, og jeg håber og tror, at denne sag vil finde større og større fremgang i vort folk, at den vil vinde større og større forståelse - først og fremmest blandt de unge, men også hos dem, der har de unge i deres tjeneste, så der landet over i den ene kommune efter den anden kan rejse sig ungdomsskoler. Hvad ungdomsskolen er, behøver jeg ikke sige, for der har i de senere år været talt og skrevet så meget om den, at alle - eller næsten alle - ved, hvad der menes, når navnet nævnes; jeg vil derfor kun minde om, at den vil blive et uundværligt led i ungdommens dygtiggørelse til det mål, der venter den: Det at skabe så gode kår som muligt for så mange som muligt i vort land. For at nå dette mål er det nødvendigt, at alle vore unge, hver karl og hver pige kommer i besiddelse af den bedst mulige oplysning og dygtighed. Dette nås bedst gennem et godt personligt arbejde, og det er ungdomsskolens opgave at vejlede de unge til - gennem et personligt arbejde - at blive dygtige, målbevidste og oplyste. Med verdenskrigens afslutning kommer der en ny tid for Europa, en tid der ikke som den gamle måler fædrelandskærligheden i den blinde begejstring for fyrstehuse og militarisme, men spørger, om man vil gøre et godt arbejde i fredens tjeneste for land og folk, og vi viser da bedst vor kærlighed til vort land, vort folk og alt, hvad der er dansk, og ikke mindst til vore hjem og os selv ved at dygtiggøre os til dette arbejde. Da ungdomsskolen er et nødvendigt led i dette arbejde, er det mit håb og overbevisning, at alle af egen fri vilje vil slå kreds om den og støtte den på bedste måde, at alle husbonder gerne vil lade deres unge - børn eller tjenestefolk - besøge den.

Det vil i mine øjne være beskæmmende for det danske folk, om det - trods vor så ofte roste oplysning - er så snæversynet, at det skulle blive nødvendigt, at en sag som ungdomsskolesagen tvinges igennem.

Klejtrup skole i november 1918. J. Fogh"

Ungdomsskolen kom op at stå i Klejtrup, og senere blev det til aftenskole. Begge dele ledede lærerparret ganske frivilligt - og ubetalt – og var der for koldt i skolestuen en vinteraften, ja, så blev dørene åbnet til privaten, og undervisningen foregik så i deres stuer.

Både Hr. og fru Fogh var i forhold til datidens lærere absolut i den dygtigste del af lærerstanden, hvad angik undervisningsevner, og de supplerede hinanden fantastisk godt. Lærer Fogh var meget god til de små, mens fru Fogh nok havde sin styrke blandt de store elever.

Fogh var en utrolig god fortæller, og f.eks. Danmarkshistorie, som for mange var temmelig tørt stof, forstod han at gøre spændende. Disse fortællinger var så levende, at stoffet faktisk ikke behøvedes at blive læst for at sidde fast til næste gang.

Det var ikke blot det faglige, som lærerparret tog sig af at indpode i børnenes hoveder. Som

det jo var skik dengang, gjorde de også meget ud af at opdrage og vejlede børnene, således at de kunne blive gode samfundsborgere. Skolegangen skulle være en lære for livet.

Såvel Fogh som fru Fogh huskes med taknemmelighed af mange tidligere elever i Klejtrup. Fogh's alt for tidlige død i 1948 satte en brat stopper for de mange års virke på Klejtrup Skole, men som bekendt førte fru Fogh parrets idealer videre i sin undervisning.

Jørgen P. W. Fogh var lærer i Klejtrup fra 1917 til sin død i 1948

Dette kunne man læse i avisen ..

for 125 år siden:

Mandag d. 18.8.1873:
Efter generalpostdirectoratets Bestemmelse bliver nedenanførte kongelige Landposter oprettede fra 1. September 1873, nemlig:
En 2 Gange ugentlig gående og 1 Gang ugentlig kjørende Post fra Hobro over Nørre-Onsild, Hvornum, Kleitrup, Hersom, Bjerregrav, Hørup med Sidepost til Thostrup. Posten afgår fra Hørup Mandag, Onsdag gående, Fredag kjørende, Form. Kl. 6. Tilbage fra Hobro samme Dage kl. 1. Efterm.

og mere postvæsen:

Onsdag d. 1.12.1873:
For en flink og rask Karl, som kan læse Skrift, bliver til April en PLADS LEDIG SOM POSTBUD ved Hobro Postcontoir.

for 90 år siden:

Tirsdag d. 3.3.1908. DILETTANTERNE I KLEJTRUP
sluttede i aftes for overfyldt hus efter at have spillet i fire aftener. De opførte tre stykker nemlig "På Kastelsvolden", "Den tredje" og "Lille Nitouche". Alle stykker udførtes med megen bravour af det flinke selskab. Rollerne var udmærket fordelt, og replikkerne faldt kvikt og godt. Flere af de agerende nåede langt ud over alm. dilettantkomedie. Det var at håbe, at de kraftige bifald, der lød efter hvert stykke måtte give de flinke spillere lyst til at fortsætte til næste år. Det fortjener at bemærkes, at pauserne udfyldtes af et udmærket orkester, dirigeret af Chr. Møller, Klejtrup. Champagne-galoppen tog med "knald" og "bægerklang" vældigt bifald.

for 80 år siden:

Mandag d. 30.12.1918. LØBSKKØRSEL
Da den kørende post Jens Christensen (Fisker) mellem Hobro og Klejtrup i aftes ville stige op på vognen i Hvornum, hvor han havde fået en del passagerer op, gled hans fod, og han kom til at hænge på vognstangen. Hestene blev bange og satte i løb. Da han ville springe af ud til siden, kom hans fod til at hænge fast i skaglerne, og han slæbtes med et stykke, hvorved den ene hånd blev slemt forrevet, og tøjet revet i stykker. Men iøvrigt slap han med hele lemmer. De 11 passagerer i vognen sprang bag ud af denne, og alle slap forholdsvis godt fra den raske køretur. Hestene fortsatte deres vilde løb til apoteker Hansens plantage, hvor Jørgen Jørgensen, Nr. Onsild stoppede dem, vendte køretøjet og kørte tilbage for at hente Jens Christensen og passagererne. Christensen havde fået en mand til at køre sig bag efter de løbske heste. Ud-

over at den ene hest var bleven lam, var der ingen skade sket med køretøjet. Med en halv times forsinkelse ankom postvognen til Hobro.

Tirsdag d. 30.10.1918 Intet lys

Klejtrup har i denne tid intet elektrisk lys, da dynamoen ved møllen fordrer mere kraft end vandet for tiden kan præstere på grund af den lave vandstand i søen. Siden man for fire-fem år siden begyndte mergeloptagningen, løber en del af vandet neden om og hjem. Som bekendt søger møller Hermansen mergelselskabet for erstatning, og dom i denne sag kan fra Viborg Overret ventes i de nærmeste dage.

for 70 år siden:

Onsdag d. 7.3.1928 FØDSELSDAG

Torsdag den 15. ds. kan pensioneret landpost **Jens Chr. Poulsen**, Klejtrup, fejre sin 70 års fødselsdag. Poulsen er født i Døstrup 1858. I 7 år har han boet på Døstrup Sønderhede, hvor han tildels opdyrkede en hedelod på 27 tdr.land, som han fik i arv fra sit fødehjem. I 1891 flyttede han til Klejtrup for efter hans da afdøde svigerfar at overtage den kørende postrute Klejtrup-Hobro. Her kørte han i 21 år til 1912, da han grundet på svigtende helbred måtte søge sin afsked. En mængde mennesker kom Poulsen som kørende postbud i forbindelse med i de mange år både i by og på land, og mange venner vandt han sig ved sin stille og pligtopfyldende færd, og hvoraf sikkert mange vil mindes ham med venlighed. Poulsen har været radikal venstremand, siden partiet blev dannet, og han er en interesseret afholdsmand. Han har været medlem af Klejtrup Afholdsforening i 34 år, og en af hans største glæder er, at alle hans børn er fulgt i samme fodspor. Hans yngste søn er den kendte afholds-agitator bygningsinspektør Ejnar Poulsen, Aalborg. Vi bringer fødselsdagsbarnet vor bedste lykønskning og hilsen.

Onsdag d. 21.11.1928 SVANERNE I KLEJTRUP SØ

Fuglevenner har stadig glædet sig over synet af 3 hold svaner med deres unger, ialt op mod en snes af disse herlige svømmefugle. Det er sandsynligvis halvvilde tamsvaner, der er kommet hertil fra Viborg Sø og Hærup Sø. Der er ingen tvivl om, at svanerne vil yngle ved søen, blot de får ro og fred. Desværre synes dette ikke at skulle blive tilfældet, idet jægere er begyndt at efterstræbe de iøvrigt ganske uspiselige fugle. Forleden måtte således en af ungerne lade livet,og vi henstiller derfor indtrængende, såvel til jægerne som til de lodsejere, der udlejer jagtretten, at man lader svanerne i fred af hensyn til de mange, for hvem synet af de stolte svaners fornøjelige færden er en daglig glæde.

for 50 år siden:

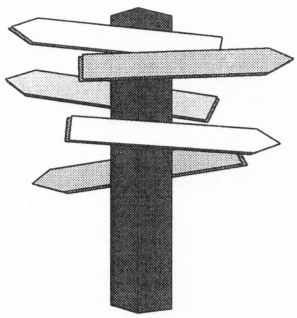
D. 27.3.1948: KAPTAJNLØJTNANT WALTER LONSDALE

er blevet dekoreret med Fortjenstmedaillen i Sølv som Anerkendelse af hans Præstation som Fører af en af de Catalina-Flyvemaskiner, der blev brugt ved en stor Opmaalingsekspedition til Grønland i Fjor, ved hvilken Lejlighed værdifulde Iagttagelser blev gjort. Fortjenstmedaillens Baand forsynes med et Sølvspænde med Ordet Grønland samt Geodætisk Instituts Mærke.

Året der gik i Klejtrup sogn

Endnu et år er gået - endnu et år´s hændelser er blevet til historie. Og hvad kan Klejtrup Sogn så føje til historien fra dette område?

Ja, 1997 vil nok mest blive husket som året, hvor Musikefterskolen blev en realitet. Gennem et stort stykke arbejde af nogle af byens aktive borgere var det altså lykkedes at få en efterskole til Klejtrup. Dette havde dog ikke kunnet lade sig gøre uden støtte fra anden side - bl.a. fra professionelle kunstnere som Anker Buck. Men lige så vigtig - den lokale opbakning fra sognets nuværende og tidligere beboere, som endnu engang viste, at sammenholdet i Klejtrup sogn er noget, der kan regnes med.

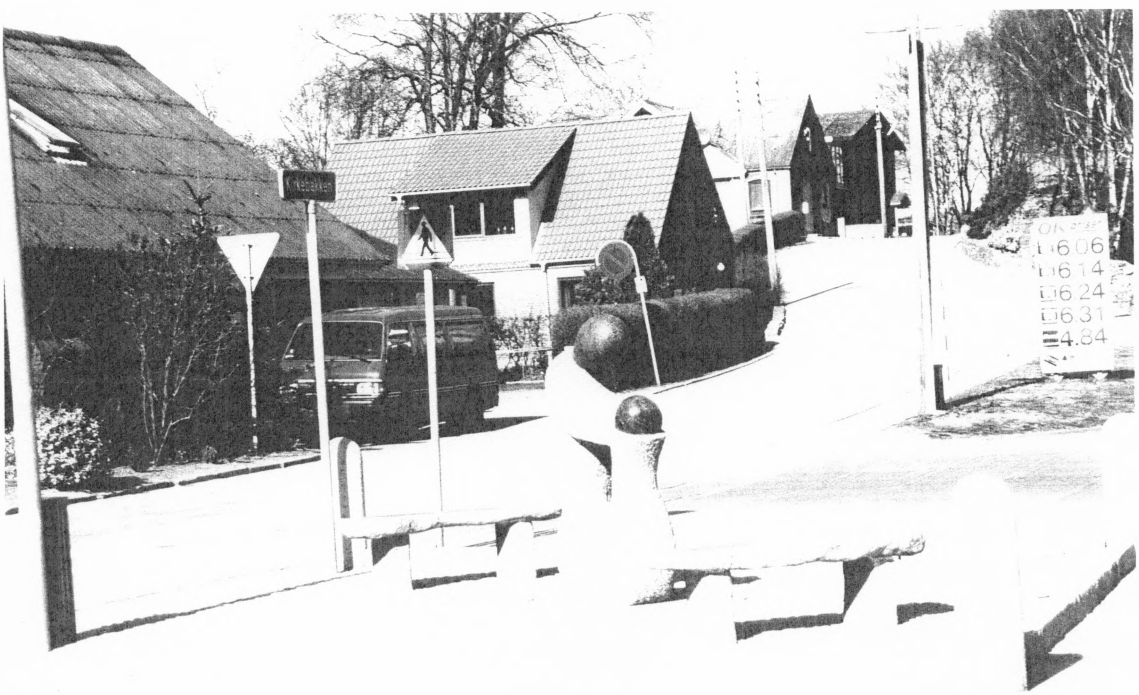
Søndag d. 3. august kunne bestyrelsen og det nye forstanderpar sammen med hele lærerstaben slå dørene op for offentligheden. Ved en velbesøgt indvielse blev den nye, flotte skole vist frem i Søparken. På en solbeskinnet søndag, hvor udsigten over Klejtrup Sø viste sig fra sin flotteste side, strømmede folk til fra nær og fjern.
Alle blev trakteret med lidt mundgodt, der var underholdning af skolens lærere, og der blev udtalt pæne ord og gode ønsker for den nye skole, hvor sidste elevplads til det første skoleår for længst var beslaglagt.
100 elever strømmede få dage efter til Musikefterskolen, og de har selvsagt sat deres præg på bybilledet. Et dejligt frisk pust i dagligdagen. Og det har da også medført en del nybyggeri i Søparken i form af Lejerbo's udlejningsbeboelser.

1997 var også året, hvor den gamle Brugsforening måtte "lade livet". Den gamle bygning fra 1904 blev revet ned - og hermed forsvandt en bygning, som mange af Lokalhistorisk Forening´s medlemmer helt sikkert knytter mange minder til. Vemodigt vil nogle nok mene - at "den gamle brugs" er væk. Men vi må samtidig sige, at bygningen ikke længere var noget kønt syn - og resultatet er blevet flot.
I et samarbejde mellem menighedsrådet, Dagli´Brugsen og Møldrup Kommune er pladsen nu blevet renoveret - flisebelagt, ny belysning og ikke mindst - Klejtrup Idrætsforening´s gave til byen - en skulptur som symbol på sammenholdet i Klejtrup Sogn. Skulpturens navn er netop "Sammenhold". Den er placeret på hjørnet af Kirkebakken/Skårupvej - i et fint samspil med springvandet på det modsatte hjørne Midtvej/Skårupvej.

Vores skole - Brattingsborg-skolen - blev også færdigrenoveret i 1997. Resultatet er blevet flot. Skolen, der blev taget i brug i 1960, trængte til en opfriskning. Os der startede i den nye skole i 1960 har svært ved at kende den igen - indvendig. Der er lavet nye lokaler, nyt inventar er sat ind mange steder og der er lavet et nyt, flot bibliotek, hvor også Lokalhistorisk Forening har fået et tilstødende lokale til rådighed. Ikke stort - men pænt.

Klejtrup Musikefterskole med det storslåede panorama i baggrunden

"SAMMENHOLD" – skulpturen på den gamle brugsplads